

Brüssel, 25.5.2016
COM(2016) 288 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Veebiplatvormid ja digitaalne ühtne turg
Euroopa võimalused ja probleemid**

{SWD(2016) 172 final}

1. SISSEJUHATUS

Viimase kahe aastakümne jooksul on veebiplatvormid oluliselt muutnud digitaalmajandust ja toonud palju kasu tänapäeva digitaalses ühiskonnas. Nendel platvormidel on tähtis roll ELi tulevast majanduskasvu toetava digitaalse väärtuse loomisel ja seetõttu on need digitaalse ühtse turu tõhusa toimimise jaoks väga olulised.

Teatistes, milles määratakse kindlaks digitaalse ühtse turu strateegia,¹ kohustus Euroopa Komisjon põhjalikult hindama platvormide, kaasa arvatud ühistarbimise platvormid, ja veebivahendajate rolli. Järgnevalt korraldas komisjon mitmeid õpikodasid ja uuringuid² ning laiaulatusliku avaliku konsultatsiooni, mille raames saadi palju vastuseid.

Käesoleval teatisel on kaks eesmärki:

1. anda ülevaade veebiplatvormide hindamisel tuvastatud peamistest probleemidest;
2. esitada komisjoni seisukoht nii veebiplatvormidega seotud innovatsioonivõimaluste kui ka õiguslikku reguleerimist vajavate küsimuste kohta ja määrata kindlaks oma lähenemisviis nende edasise arengu toetamiseks Euroopas.

Käesolevale teatisele on lisatud talituste töödokument ja kokkuvõttev aruanne avaliku konsultatsiooni tulemuste kohta, mis pakuvad täiendavat analüüsi ja tõendeid allpool toodud ettepanekute toetuseks³.

2. VEEBIPLATVORMIDE KASVAV TÄHTSUS DIGITAALMAJANDUSES

Veebiplatvorme on erineva kuju ja suurusega ning need arenevad edasi sellises tempos, mida ei ole nähtud üheski teises majandussektoris. Praegu hõlmavad need mitmesuguseid tegevusvaldkondi, kaasa arvatud⁴ veebireklaamiplatvorme, internetipõhiseid kauplemiskohti, otsingumootoreid, sotsiaalmeediat ja loomesisupoode, rakenduste turustusplatvorme, sideteenuseid, maksesüsteeme ja ühistarbimise platvorme.

Veebiplatvormidel on teatud ühised olulised ja erilised tunnused. Eelkõige on neil järgmised omadused:

- nendega on võimalik luua ja kujundada uusi turge, esitada väljakutseid traditsioonilistele turgudele ning edendada uusi osalemise ja äritegevuse vorme, mis põhinevad suure hulga andmete kogumisel, töötlemisel ja toimetamisel;
- need tegutsevad mitmepoolsetel turgudel, kuid kasutajarühmadevahelist otsest suhtlemist kontrollivad need erineval määral;
- need saavad kasu võrgustike mõjust, kus üldjoontes teenuse väärtus suureneb koos kasutajate arvuga;

¹ COM(2015) 192 final.

² Nende hulka kuuluvad Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse läbi viidud veebiplatvormide majanduslik uuring, kaks Eurobaromeetri uuringut veebiplatvormide mõju kohta, Euroopa Poliitilise Strateegia Keskuse korraldatud veebiplatvorme käsitlev arutelu ning arvukal suhtlemisel akadeemikute ja sidusrühmadega tehtud järeldused, mis sisestati käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendi. Täiendavad uuringud viiakse läbi 2016. aasta teises pooles.

³ SWD(2016) 172 final.

⁴ Mittetäielik näidete loetelu: Google'i AdSense, DoubleClick, eBay ja Amazon Marketplace, Google ja Bing Search, Facebook ja YouTube, Google Play ja App Store, Facebook Messenger, PayPal, Zalando pood ja Uber.

- need tuginevad sageli info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale, et jõuda oma kasutajateni kohe ja hõlpsalt;
- neil on esmatähtis roll digitaalse väärtuse loomisel, eelkõige märkimisväärselt väärtusest kasu saamisel (sh andmete kogumise teel), uute äriettevõtete loomise hõlbustamisel ja uute strateegiliste sõltuvuste loomisel.

Nimetatud veebiplatvormide omadused on toonud mitmeid olulisi eeliseid digitaalmajandusele ja -ühiskonnale. Veebiplatvormid hõlbustavad tõhususe kasvu ning toimivad andmepõhise innovatsiooni magnetina⁵. Need suurendavad tarbijate valikuvõimalusi, aidates seejuures kaasa sektori paremale konkurentsivõimele ja parandades tarbijate heaolu.

Samuti pakuvad veebiplatvormid võimalust suurendada kodanike osalust ühiskonnas ja demokraatias, sest need hõlbustavad juurdepääsu teabele, eriti noorte jaoks⁶ ja piiriülesele⁷.

Digitaalmajanduse kasvav tähtsus, mis on seotud platvormide ökosüsteemide mitmekesisuse ja kiiresti muutuva iseloomuga, toob esile ka uusi poliitilisi ja õigusliku reguleerimisega seotud küsimusi. Selles teatises käsitletakse nii innovatsiooni ja majanduskasvu aspekti kui ka igasuguseid õigusliku reguleerimisega seotud küsimusi.

3. ÕIGE KESKKONNA LOOMINE UUTE VEEBIPLATVORMIDE INNOVAATORITE LIGIMEELITAMISEKS, HOIDMISEKS JA NENDE ARVU SUURENDAMISEKS

Mitu rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist platvormi, nt Skyscanner ja BlaBlaCar, said alguse Euroopas. Praegu moodustab EL tervikuna vaid 4 % suurimate veebiplatvormide kogu turukapitalisatsioonist: valdav enamus platvorme on loodud USAs ja Aasias⁸.

Platvormimajandus kujutab endast suuremaid innovatsioonivõimalusi nii Euroopa idufirmadele kui ka kindlakskujunenud turuosalistele, et töötada välja uusi ärimudeleid, tooteid ja teenuseid. Euroopas on edukas idufirmade kogukond, mille dünaamiliste ettevõtjate sihiks on uued võimalused ühistarbimises, energeetikas, tervishoius, panganduses, loomesisus ja mujalgi. Näiteks moodustavad Euroopa arendajate loodud rakendused 30 % juhtivate rakenduste turustusplatvormide üleilmsest tulust⁹.

Õigete raamtingimuste ja sobiva keskkonna loomine on uute veebiplatvormide tekke jätkumiseks, suurendamiseks ja edendamiseks vajalik.

Ennekõike kaasneb sellega toimiva digitaalse ühtse turu loomine, kõrvaldades tõkkeid, et ettevõtetel oleks võimalik kiiresti siseneda ja laieneda Euroopas, mitte liikuda mujale.

⁵ Andmepõhise innovatsiooni pakutavate võimaluste kohta vt ka Euroopa Komisjoni teatist „Eduka andmepõhise majanduse suunas”, COM(2014) 442 final.

⁶ Vt lisateavet 2015. aasta avaliku konsultatsiooni aruandest „EU Citizenship: Share your opinion on our common values, rights and democratic participation” (ELi kodakondsus: jagage oma seisukohti meie ühiste väärtuste, õiguste ja demokraatliku osalemise kohta, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf), lk 10. 2 170 vastaja seas moodustavad vaieldamatult suurima rühma noored vanuses 18–30 aastat (29 %). Vt ka: Eurobaromeetri uuring meediakasutuse kohta ELis – 2014. aasta sügis.

⁷ Üheksa ELi kodakondsust käsitlevale avalikule konsultatsioonile vastajat kümnest (91 %) leidsid, et piiriülene juurdepääs poliitilisele teabele võimaldaks ELi kodanikel kujundada selgemaid seisukohti Euroopa demokraatiaga seotud küsimustes. http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf, lk 10.

⁸ Vt SWD(2016) 172 final.

⁹ Plum (2016) „A policy toolkit for the app economy — where online meets offline”.

Sellega seoses antakse valmivas ühistarbimise Euroopa tegevuskavas juba nõu kehtivate ELi õigusaktide kohta ja tehakse soovitusi liikmesriikidele eesmärgiga toetada ühistarbimise tasakaalustatud arengut.

Hiljuti vastu võetud Euroopa tööstuse digitaliseerimise strateegias¹⁰ tehakse kindlaks mitmed meetmed, mis aitavad neid püüdlusi edendada. Nende hulka kuuluvad maailmatasemel teaduse ja innovatsiooni andmete ja andmetöötluse taristusse tehtavad investeeringud ning hinnanguliselt 50 miljardi euro suurune investeering avaliku ja erasektori rahalistesse vahenditesse Euroopa digitaalse innovatsiooni alase võimekuse parandamiseks. Sellesse paketti kuuluvad ka meetmed standardimise ühtse lähenemisviisi jaoks, mille eesmärk on edendada vajalikku piiri- ja valdkonnaülest koostalitlusvõimet.

Mitu teadusuuringute valdkonnas käimasolevat algatust ja muud konkreetsed rahastamismeetmed on juba suunatud innovatiivsete platvormipõhiste ökosüsteemide tekkele kaasaaitamisele. Siia alla kuuluvad kiire internetiühenduse pakkumine kogu ELis¹¹ ja avatud teenuste platvormide toetamine¹². Sellega seoses näeb komisjon vajadust alustada arutelu selle üle, kuidas kujundada tuleviku interneti võimsa, avatud, kasutajakeskse, koostalitlusvõimelise platvormi ökosüsteemina, eriti raamprogrammi Horisont 2020 toel¹³.

Sellised projektid nagu algatus Startup Europe¹⁴ pakuvad nõu ja rahastamist, edendades sellega idufirmade võimalusi katsetada ja laieneda.

Kokkuvõttes edendavad veebiplatvormid digitaalse väärtuse loomist, mis aitab kaasa majanduskasvule digitaalsel ühtsel turul. Nende olulisus tähendab seda, et konkurentsivõimeliste ELi platvormide tekke hõlbustamine ja toetamine on nii majanduslikult kui ka strateegiliselt Euroopale vajalik.

4. DIGITAALSEL ÜHTSEL TURUL OLEVATE VEEBIPLATVORMIDE TASAKAALUSTATUD REGULEERIV RAAMISTIK

Digitaalmajanduse õige reguleeriv raamistik peab aitama kaasa säästva arengu edendamisele ja platvormide ärimudeli laienemisele Euroopas.

Esiteks on selge, et selleks, Euroopa saaks kõiki platvormi majandusest saadud eeliseid täielikult ära kasutada ja ergutada majanduskasvu Euroopa platvormide idufirmades, ei saa olla 28 erinevat ühtsel turul olevate veebiplatvormide reeglistikku. Erinevate veebiplatvormide riiklikud või isegi kohalikud eeskirjad tekitavad ettevõtjates ebakindlust, piiravad digitaalteenuste kättesaadavust ning põhjustavad kasutajates ja ettevõtetes segadust. Ühtsed eeskirjad ELi tasandil, nt hiljuti vastu võetud isikuandmete kaitse üldmäärus¹⁵ ning

¹⁰ Vaata: Euroopa Komisjoni teatis „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi”, COM(2016) 180 final.

¹¹ Digitaalne taristu on üks kõige olulisemaid sektoreid, millele on suunatud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tähelepanu, vt: <http://www.eib.org/efsi/what-is-efsi/index.htm>. Innovatsioon ja teadusuuringud ning digitaalarengu tegevuskava on samuti kaks neljast olulisest (taristu) investeerimisvaldkonnast Euroopa Regionaalarengu Fondi raames, vt: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/.

¹² Üheks näiteks on avatud lähtekoodiga FIWARE tarkvara ökosüsteemi projekt, mida toetatakse ELi tuleviku interneti projektiga. Selle ülesanne on „luua avatud jätkusuutlik ökosüsteem, toetudes avaliku, kasutustasudeta ja rakenduspõhise tarkvaraplatvormi standarditele, mis hõlbustavad nutirakenduste arendamist mitmes sektoris”. <https://www.fiware.org/>.

¹³ Komisjon alustab tööd järgmise põlvkonna interneti teadusalgatuse elementidega, sealhulgas korraldab avaliku konsultatsiooni.

¹⁴ Vaata: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>.

¹⁵ Määrus (EL) 2016/679.

võrgu- ja infoturbe direktiiv¹⁶, on olulised majanduskasvu hõlbustamiseks ja innovatiivsete platvormide kiireks laienemiseks.

Teiseks kohaldatakse veebiplatvormide suhtes kehtivaid ELi eeskirju sellistes valdkondades nagu konkurents, tarbijakaitse, andmekaitse ja ühtse turu vabadused. Selle tagamiseks, et kõik osalejad saavad ausalt konkureerida, on oluline, et neid eeskirju järgivad kõik, kaasa arvatud platvormid. See loob usaldust nii ettevõtete kui ka üldsuse jaoks, et veendunult veebiplatvormidega tegeleda.

Tõhus nõuete täitmise tagamine on ülioluline. Platvormide piiriülene laad tähendab seda, et nõuete täitmise tagamisel peavad asjaomased asutused head koostööd tegema, nt nagu on ette nähtud tarbijakaitsealase koostöö määruse¹⁷ reformi puhul ja sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruses. Avaliku sektori asutuste võime reageerida tõhusalt uutele ja segadust tekitada võivatele turu- ja tehnoloogilistele suundumustele ning ärimudelitele on samuti ülioluline. See võib hõlmata investeringuid uude tehnoloogiasse, mis toetab avaliku sektori meetmeid, sealhulgas suurandmete analüüsi, et koguda üksikasjalikumat teavet veebiplatvormide ökosüsteemide kohta¹⁸, ulatuslikumate meetmete raames andmepõhise avaliku sektori¹⁹ tagamiseks. Komisjon uurib koos liikmesriikide ja platvormidega täiendavalt seda, kuidas neid eesmärke oleks kõige parem saavutada.

Kolmandaks on platvormide innovatsiooni edendaja rolli tugevdamiseks vaja, et iga ELi tasandil välja pakutud tulevane reguleerimismeede käsitleks üksnes veebiplatvormide konkreetse liigi või tegevusega seotud selgelt määratletud probleeme kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega. Selline probleemipõhine käsitlus peaks algama selle hindamisega, kas kehtiv raamistik on endiselt kohane. Ühistarbimine on hea näide selle kohta, kuidas traditsioonilise ja sageli kohaliku teenusepakkumisega seotud eeskirjad võivad takistada veebiplatvormide ärimudeleid. Seda küsimust käsitletakse valmivas komisjoni teatises ühistarbimise kohta.

Lõpuks võivad olulised olla põhimõtetepõhised²⁰ enese- ja kaasreguleerimise meetmed, sealhulgas sektoripõhised vahendid õigusnõuete kohaldamiseks ja asjakohased seiremehhanismid. Vastavate järelevalvemehhanismide toel võivad need saavutada õige tasakaalu ennustatavuse, paindlikkuse, tõhususe ja tulevikukindlate lahenduste väljaarendamise vajaduse vahel.

Üldiselt võtab komisjon veebiplatvormidega seotud küsimustele lahenduste väljatöötamisel arvesse järgmisi põhimõtteid:

- **võrdsete võimaluste tagamine võrreldavatele digitaalteenustele;**
- **veebiplatvormide vastutustundlik käitumine, et kaitsta põhiväärtusi;**
- **läbipaistvus ja õiglus, et säilitada kasutajate usaldus ja kindlustada innovatsioon;**
- **avatud ja mittediskrimineerivad turud andmepõhises majanduses.**

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kokku lepitud 7. detsembril 2015, pärast komisjoni 2013. aasta ettepanekut: KOM(2013) 048 (lõplik) – 2013/0027 (COD).

¹⁷ Määrus (EÜ) nr 2006/2004.

¹⁸ Vt Teadusuuringute Ühiskeskuse / Tuleviktehnoloogiate Instituudi digitaalmajanduse töödokument „Veebiplatvormide majanduspoliitiline väljaade”, 2016.

¹⁹ OECD ministrite deklaratsioon, Helsingi 2015: „Ootame pikisilmi uute digitaaltööriistade ja suurandmete strateegilist kasutamist, et võimaldada andmepõhist avalikku sektorit”, vt: <http://www.oecd.org/governance/ministerial/chair-summary-2015.pdf>.

²⁰ Komisjon avaldas parima tava põhimõtted aadressil <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>.

Järgmises punktis näidatakse seda, kuidas komisjon kavatseb need põhimõtted poliitika abil ellu viia.

5. PLATVORMI VÄLJAARENDAMISE PÕHIMÕTETE RAKENDAMINE ELIS

i) Võrreldavate digitaalteenuste puhul võrdsete võimaluste tagamine

Prognooside kohaselt saavutab OTT-sõnumivahetus 90 % turuosa kogu sõnumivahetuse turust 2020. aastal.²¹

Enamik elektroonilise side reguleeriva raamistiku hindamist ja läbivaatamist käsitlevale avalikule konsultatsioonile vastajatest — kaasa arvatud mõned liikmesriigid, ettevõtjate ühendused, suurem osa turgu valitsevatest ettevõtjatest ja müüjatest — leidsid, et OTT-teenused tagavad klientidele traditsiooniliste telekommunikatsiooniteenuste toimiva asendusvariandi.²²

Avalikule konsultatsioonile vastajad erinevatest sidusrühmadest leidsid, et tuleks keskenduda veebiplatvormide konkreetsetele tegevustele ja tagada võrdsed tingimused²³.

Veebiplatvormidel põhinevate ärimodelite konkurents motiveerib traditsioonilisi turuosalisi uuendusi tegema ja oma tulemusi parandama. Paljud veebiplatvormid on muutnud traditsioonilisi ärimodeleid ja pakuvad teenuseid, mida kasutajad tõlgendavad üha sagedamini tavapärasel viisil pakutavate teenuste asendajana. Asjakohane näide on OTT internetipõhiste sideteenuse pakkujad, sest nad konkureerivad üha enam traditsiooniliste telekommunikatsiooniteenuste pakkujatega²⁴. Ometi ei kohaldata nende uute teenuste suhtes samu norme nagu traditsiooniliste telekommunikatsiooniteenuste puhul.

See, mida peetakse samalaadseks teenuseks, võib avaliku poliitika konteksti tõttu varieeruda. Mõnel juhul (nagu nt side turvalisus ja konfidentsiaalsus) tuleb võib-olla käsitleda kõiki teenuseid, mis hõlbustavad interaktiivset suhtlust nende kasutajate vahel; muul juhul võivad lõppkasutajad seostada tagatise, nt teenuse kvaliteedi kinnitused või erinevate teenusepakkujate sujuv vastastikune sidumine avalike ressursside, nt numbrite kasutamisega.

Võrdsete tingimuste loomine asjaomastes valdkondades peaks olema digitaalse ühtse turu üldpõhimõte. Võrdsete tingimuste saavutamiseks tuleb võib-olla olemasolevat normi lihtsustada, ajakohastada ja leevendada. Nende ajakohastamisega seotud pingutustega tuleks vältida ebasproportsionaalse koormuse panemist nii uutele kui ka traditsioonilistele ärimodelitele.

²¹ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf).

²² Vt kokkuvõttev aruanne http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=15294.

²³ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

²⁴ Mõnedel sellistel telekommunikatsiooniteenustel (nt need, kelle ärimudel põhineb reklaamist või andmete kogumisest saadaval tulul) on platvormidele omased tunnused, st nad tegutsevad mitmepoolsetel turgudel ja saavad kasu võrgustike mõjust.

Üldiselt tuleks samalaadsete digitaalsete teenuste suhtes kohaldada samu või sarnaseid norme, võttes nõuetekohaselt arvesse kehtivate normide kohaldamisala ja hulga vähendamise võimalusi. ELi telekommunikatsioonisätete läbivaatamisel, mis tuleb lõpule viia veel 2016. aastal, hindab komisjon piirangute kaotamise määra puudutavate erinevate sihtettepanekute soovitamise võimalust (võttes arvesse teatud sätteid, mida praegu kohaldatakse üksnes traditsiooniliste elektroonilise side teenuste, nt teatavate universaalteenuse kohustuste suhtes) vajaduse korral koos väiksema arvu sidespetsiifiliste sätete kohaldamisega kõikide asjaomaste või samalaadsete teenuste suhtes, kaasa arvatud siis, kui neid pakuvad OTT-teenuste pakkujad.

2016. aastal eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi läbivaatamise käigus kaalub komisjon selle kohaldamisala reguleerimist ja mõnede selle sätete, näiteks konfidentsiaalsusega seotud sätete võimalikku kohaldamist ka OTT internetipõhiste sideteenuste suhtes.

ii) Veebiplatvormide vastutustundliku toimimise tagamine

Üks kolmest internetikasutajast on laps²⁵. Võrreldes 2010. aastaga puutuvad lapsed vanuses 11–16 aastat praegu kuni 20 % suurema tõenäosusega kokku vihasõnumitega. Samuti puutuvad lapsed hõlpsamalt kokku täiskasvanutele mõeldud veebimaterjalidega, millel on sageli piiramatut juurdepääs (23 peamisest 25st täiskasvanutele mõeldud veebisaidist, mida Ühendkuningriigi internetikasutajad külastasid, pakuvad kohest, tasuta ja piiramatut juurdepääsu räigetele pornovideotele)²⁶.

Ainuüksi 2015. aastal tuvastas Ühendkuningriigi interneti jälgimise sihtasutus (Internet Watch Foundation) 68 092 laste seksuaalset väärkohtlemist käsitlevat sisu sisaldavat ainulaadset internetiaadressi, mille hostid paiknesid kõikjal maailmas.²⁷

Umbes kolmveerand kõikidest avalikule konsultatsioonile vastajatest, sealhulgas enamik tarbijaid, kodanikke ja ettevõtteid, nõudsid suuremat läbipaistvust platvormide sisu poliitika puhul. Rohkem kui kaks kolmandikku leidsid, et ebaseadusliku sisu eri kategooriad nõuavad erinevaid poliitilisi lähenemisviise teavitamise ja meetmete võtmise menetluse suhtes.

2015. aasta juuli seisuga laaditi iga minut YouTube'i üle 400 tunni videosisu²⁸. Erinevate sisusektorite (muusika, pildid, trükimeedia ja ringhääling) õiguste omajad väitsid oma vastustes avalikule konsultatsioonile, et nende sisu kasutavad mõned veebiplatvormid ilma loata või litsentsilepingute kaudu, mis nende arvates sisaldavad ebaõiglaseid tingimusi.

Seoses paljude ühiskonna osade juurdepääsuga teabele ja sisule on platvormid tõusnud üha enam tähelepanu keskpunkti. Selle rolliga kaasneb paratamatult suurem vastutus.

²⁵ „One in Three: Internet Governance and Children’s Rights, Sonia Livingstone, John Carr and Jasmina Byrne“, november 2015.

²⁶ EU Kids Online uuring [www.eukidsonline.net/]. Ühendkuningriigi tellitavate teleteenuste asutus (Authority for Television on Demand) leidis, et vaid ühe kuu jooksul pääsesid täiskasvanutele mõeldud veebisaidile vähemalt 44 000 algkoolilast. 2014. aasta aruanne „For adults only? Underage access to online porn“.

²⁷ IWF-i 2015. aasta aruanne <https://www.iwf.org.uk/about-iwf/news/post/444-iwf-announce-record-reports-of-child-sexual-abuse-online>. 69 % ohvritest olid hinnangute kohaselt kuni 10 aastased ning 1 788 ohvrit olid hinnangute kohaselt kuni 2 aastased.

²⁸ Vaata: <http://www.statista.com/statistics/259477/hours-of-video-uploaded-to-youtube-every-minute/>.

Praegune e-kaubanduse direktiivis sätestatud vahendavate teenusepakkujate vastutuse kord töötati välja sel ajal, kui veebiplatvormidel ei olnud selliseid omadusi ja ulatust nagu praegu. See lõi siiski tehnoloogiliselt neutraalse regulatiivse keskkonna, mis on märkimisväärselt hõlbustanud nende tegevuse laienemist. Osaliselt on see tingitud sellest, et ühtlustatakse erandit seoses vastutusega teatud liiki veebiplatvormide ebaseadusliku sisu ja tegevuse eest, mille suhtes puuduvad neil nii kontroll kui ka teadmised²⁹. Ehkki vastutusega seotud küsimuste suhtes oldi veidi murelikud, ilmnes konsultatsioonist laialdane tugi e-kaubanduse direktiivi³⁰ kehtivatele põhimõtetele.

Seda tausta arvestades säilitab komisjon veebiplatvormide tasakaalustatud ja etteaimatava vastutuskorra. See on ülioluline digitaalmajanduse edasiarendamiseks ELis ja platvormide ökosüsteemidesse tehtavate investeeringute kättesaadavaks tegemiseks. Samal ajal tõstatati mitu konkreetset küsimust seoses ebaseadusliku ja kahjuliku sisu ning veebitegevusega, millele tuleb selle lähenemisviisi jätkusuutlikuks muutmiseks tegeleda.

Esimene küsimus on seotud videote jagamiseks mõeldud veebiplatvormidel alaealistele kahjuliku sisu ja vihakõne levikuga. Lapsed puutuvad üha rohkem kokku kahjuliku sisuga videote jagamise platvormide kaudu³¹ ning vägivalla ja viha õhutamine audiovisuaalse materjali kaudu internetis on eriti terav probleem. Komisjon tegeleb sellega sektoripõhise reguleerimise teel audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi muutmise käigus.

Teine küsimus puudutab autoriõigusega kaitstud sisu kasutamisel saadud tulude jagamist. On tekkinud uued veebisisu levitamise vormid, mis võivad muuta lõppkasutajate üles laaditud autoriõigusega kaitstud sisu laialdaselt kättesaadavaks. Ehkki need teenused meelitavad ligi üha rohkem publikut ja toovad sisu levitamisest majanduslikku kasu, tuntakse üha rohkem muret selle pärast, kas osade nende uute veebisisu levitamise vormidega loodud väärtus on levitajate ja õiguste omajate vahel õiglaselt jaotatud. Komisjon kavatseb tegeleda sellega sektorispetsiifilise reguleerimise teel autoriõiguse valdkonnas. Komisjoni eesmärk on tegeleda ka sisu loojate õiglase tasustamise küsimusega nende suhetes teiste nende sisu kasutavate isikute, kaasa arvatud veebiplatvormidega³². Intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise läbivaatamise ja uuendamise kontekstis hindab komisjon vahendajate rolli intellektuaalomandiõiguste kaitsmisel, kaasa arvatud seoses võltsitud kaubaga, ja kaalub konkreetse intellektuaalomandi õiguskaitse õigusraamistiku muutmist. Samuti jätkab komisjon platvormidega tööd vabatahtliku koostöö mehhanismide loomisel ja kohaldamisel, mille eesmärk on jätta need, kes oma äritegevuses tegelevad intellektuaalomandiõiguste rikkumisega, ilma ebaseaduslikust tegevusest saadavast tulust, kooskõlas rahavoost lähtuva lähenemisviisiga.

Kolmandaks tuleks julgustada kõiki veebiplatvorme võtma tõhusamaid vabatahtlikke meetmeid ebaseadusliku või kahjuliku sisuga kokkupuute piiramiseks sellistes olulistes valdkondades nagu terrorismile õhutamine, laste seksuaalne väärkohtlemine ja vihakõne.

²⁹ Direktiiv 2000/31/EÜ.

³⁰ Valdav enamus eraisikust kasutajaid, sisu üleslaadijaid ja vahendajaid peavad vastutuskorda asjakohaseks, samas kui praeguse korraga rahulolematud vastajad (õiguste omajad, nende organisatsioonid ja teavitajad) leidsid, et see ei ole piisavalt selge või ei rakendata seda tõhusalt, vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

³¹ EU Kids Online: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20III/Reports/Intheirownwords020213.pdf>.

³² ELis autorite ja esitajate tasustamist reguleeriva süsteemi õiguskindluse, läbipaistvuse ja tasakaalukuse suurendamise vajadust käsitleva käimasoleva hindamise osa – COM(2015) 626 final.

Selles valdkonnas on sektor juba teinud mitmeid kiiduväärt algatusi. Dialoog IT-firmadega interneti ebaseadusliku vihakõne vastase käitumisjuhendi suhtes, ELi internetifoorumiga terroristliku sisu üle ja ettevõtete juhtide ühendusega (CEO Coalition) interneti laste jaoks paremaks paigaks muutmiseks on olulised näited mitme sidusrühma kaasamise protsessidest, mille eesmärk on leida ühiseid lahendusi internetis leiduva ebaseadusliku või kahjuliku materjali vabatahtlikuks tuvastamiseks ja selle vastu võitlemiseks. Kuna veebiplatvormid jätkavad tegevuse laienemist ja laienevad täiendavatesse sektoritesse, tuleb neid pingutusi toetada ja arendada kogu ELis, et tagada nende positiivne roll ühiskonnas.

Neljandaks väljendasid mitu avalikus konsultatsioonis osalenud veebiplatvormi muret, et vabatahtlike meetmete kasutusele võtmine tähendaks seda, et nad ei saaks enam kasutada e-kaubanduse direktiivis sätestatud vahendaja vastutuse erandit. Oluline on selgitada veebiplatvormidele paremini kõnealuses direktiivis sätestatud vahendajate vastutuse erandit, pidades silmas nende võetud selliseid vabatahtlikke meetmeid, et neil oleks võimalik võtta tõhusamaid enesereguleerimise meetmeid.

Lõpuks on olemas vajadus jälgida kehtivaid teavitamise ja meetmete võtmise menetlusi, et tagada vahendajate vastutuse korra ühtsus ja tõhusus. Enne algatuse käivitamise kaalumist hindab komisjon kõigepealt selliste käimasolevate reformide tulemusi nagu audiovisuaalmeedia direktiivi läbivaatamine, autoriõiguse läbivaatamine ja vabatahtlikud algatused (nt ELi internetifoorum).

Komisjon **säilitab olemasoleva vahendajate vastutuse korra**, rakendades samal ajal valdkondlikku probleemipõhist lähenemisviisi reguleerimisele:

- komisjon pakub koos käesoleva teatisega esitatavas **audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi uuendatud versiooni** ettepanekus välja, et **videote jagamise platvormid kehtestaksid** meetmed alaealiste kaitsmiseks kahjuliku sisu ja igaühe kaitsmiseks viha õhutamise eest;

- järgmises **autoriõiguse pakettis**, mis võetakse vastu 2016. aasta sügisel, püüab komisjon saavutada autoriõigusega kaitstud sisule juurdepääsu pakkuvate veebiplatvormide poolt sellise sisu internetis levitamisel saadud väärtuse õiglasema jaotamise.

Alates 2016. aastast innustab komisjon veelgi **veebiplatvorme tegema enesereguleerimise vallas kooskõlastatud pingutusi kogu ELis**. Ta vaatab korrapäraselt läbi selliste vabatahtlike jõupingutuste tõhususe ja põhjalikkuse eesmärgiga kindlaks teha võimalik vajadus lisameetmete järele ja tagada, et kasutajate põhiõiguste kasutamine ei oleks piiratud.

Komisjon uurib 2016. aasta teisel poolel vajadust nõustamise järele **veebiplatvormide vastutuse valdkonnas, kui kehtestatakse vabatahtlikud, heal usul põhinevad meetmed** ebaseadusliku veebisisuga võitlemiseks.

Komisjon vaatab läbi **vajaduse ametlike teatamise ja meetmete võtmise menetluste järele**, muu hulgas uuendatud audiovisuaalmeedia ja autoriõiguse raamistike ja käimasolevate enese- ja kaasreguleerimise algatuste tulemuste kontekstis.

iii) *Usalduse ja läbipaistvuse edendamine ning õigluse tagamine*

- Kodanike ja tarbijate teavitamine ja neile suurema otsustusõiguse andmine

2016. aasta Eurobaromeetri veebiplatvorme käsitlevast uuringust³³ nähtub, et 72 % vastanud tarbijatest muretsesid enda või oma tegevuse kohta kogutud andmete pärast. 72 % tundsid muret ka selle pärast, et veebiplatvorme tuleks reguleerida, piiramaks seda, mil määral need kuvavad kasutajatele erinevaid tulemusi nende tegevuse kohta kogutud andmete põhjal. Samal ajal 56 % vastanud tarbijatest märkisid, et nad ei lugenud veebiplatvormide tingimusi.

Üle 75 % vastajatest elanikkonna seas³⁴ leidsid, et on vaja suuremat läbipaistvust, eriti selles osas, kuidas platvormi tasu mõjutab otsingumootori tulemuste reastamist, ning teenuste või toodete tegeliku pakkuja tuvastamise ja võimalike eksitavate tavade, sh võltsitud arvustuste puhul.

Juurdepääs andmetele ergutab kauplemiskohtade tõhusust ja innovatsiooni, kuid see võib ka aidata päästa elusid ja parandada haridust, samuti parandada valitsuse teenuseid ja poliitika kujundamist. Tuleviku internet ei saa olla edukas ilma veebiplatvormide kasutajate usalduseta ja ilma veebiplatvormideta, mis austavad kõiki kehtivaid õigusakte ning tarbijate ja teiste kasutajate õigustatud huve³⁵. Hiljuti vastu võetud ELi isikuandmetele juurdepääsu ja nende töötlemist käsitlevate õigusnormide ülevaates sisalduvad juba olulised sätted kasutajate paremaks teavitamiseks ja kaitsmiseks seoses isikuandmete kogumisega, eriti koos sõnaselge nõusoleku nõuetega ja selliste uute põhimõtete nagu vaikimisi andmekaitse ja lõimitud andmekaitse kehtestamisega.

Suur osa inimestest jääb aga andmete kogumise suhtes kartlikuks ja leiavad, et vaja on suuremat läbipaistvust. Veebiplatvormid peavad reageerima neile muredele sellega, et teavitavad kasutajaid tõhusamalt sellest, milliseid andmeid kogutakse ning kuidas neid jagatakse ja kasutatakse, kooskõlas ELi andmekaitseraamistikuga³⁶. Üldiselt sisaldab see küsimus viise, kuidas kasutajad end veebiplatvormidele ja -teenustele juurdepääsuks identifitseerivad. On teada, et kasutajanime ja salasõna kombinatsioonide rohkus on nii tülikas kui ka turvarisk. Ent sagedase praktikaga, mille kohaselt ühe platvormi profiili kasutatakse juurdepääsuks paljudele veebisaitidele ja -teenustele, kaasneb tihti isikuandmete mitteläbipaistev vahetus ja ristlinkimised erinevate veebiplatvormide ja -saitide vahel. Lahendusena peaks tarbijatel selleks, et identifitseerimine oleks lihtne ja turvaline, olema võimalik valida volitused, mille kaudu nad soovivad ennast identifitseerida või autentida. Eelkõige peaksid veebiplatvormid aktsepteerima avaliku sektori asutuste antud või tunnustatud volitusi, nt elektroonilised või mobiilsed identiteedid, riiklikud isikutunnistused või pangakaardid.

³³ Eurobaromeetri eriuuring nr 447 veebiplatvormide kohta (2016).

³⁴ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

³⁵ Vaid 22 % eurooplastest usaldavad täielikult selliseid ettevõtteid nagu otsingumootorid või suhtlusvõrgustikud, vt Eurobaromeetri eriuuring nr 359 „Hoiakud andmekaitse ja elektroonilise identiteedi suhtes Euroopa Liidus”. Suur usaldus on samuti vajalik andmepõhise majanduse seisukohast, vt Euroopa Komisjoni teatis „Eduka andmepõhise majanduse suunas”, COM(2014) 442 final.

³⁶ Praegu direktiivid 95/46/EÜ ja 2002/58/EÜ ning pärast selle kohaldamise algust – isikuandmete kaitse üldmäärus. Isikuandmete kaitse üldmäärus võeti vastu 2016. aasta aprillis koos nõukogu ja Euroopa Parlamendi direktiiviga üksikisikute kaitse kohta seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil.

Suuremat läbipaistvust vajavad kasutajad ka selleks, et mõista, kuidas neile esitatavat teavet filtreeritakse, kujundatakse ja isikustatakse, eriti siis, kui see teave on aluseks ostuotsuste tegemisel või mõjutab nende osalust kodaniku- või demokraatlikus elus. Kui tarbijaid on küllaldaselt teavitatud nende toodete olemusest, mida nad internetis vaatavad või tarbivad, aitab see kaasa turgude tõhusale toimimisele ja tarbijate heaolule.

Kaupade ja teenuste veebireitingud ja arvustused on kasulikud ja annavad tarbijatele julgust, kuid need peavad olema usaldusväärsed ning erapooletud või kallutamata. Silmapaistev näide on võltsitud arvustused, mille puhul usalduse kaotus võib kahjustada platvormi enda ärimudelit, kuid võib ka kaasa tuua laiemat usalduse kaotust, nagu väljendati mitmetes avalikule konsultatsioonile saabunud vastustes³⁷.

Lõpetuseks, kehtivas ELi tarbija- ja turundusõiguses juba nõutakse, et veebiplatvormid oleksid läbipaistvad ega eksitaks tarbijaid, näiteks spondeeritud otsingutulemuste ning veebireitingu- ja arvustussüsteemide puhul. Nende õigusnormide parem jõustamine ja täitmine soodustab suuremat usaldust, läbipaistvust ja õiglust.

Komisjon esitab koos käesoleva teatisega seadusandliku ettepaneku, millega muudetakse tarbijakaitsealase koostöö määrust, et hõlbustada ELi tarbijaõiguse tõhusamat täitmist piiriülestes olukordades.

Komisjon on läbi vaadanud ebaausate kaubandustavade direktiivi suunised, mis võetakse vastu koos käesoleva teatisega. Komisjon hindab veel kõiki täiendavaid vajadusi uuendada kehtivaid tarbijakaitse-eeskirju seoses platvormidega ELi tarbija- ja turundusõiguse õigusloome kvaliteedi kontrolli raames 2017. aastal. Ta jälgib ka põhimõtete täitmist võrdlusvahendite puhul, mis koostati komisjoni algatatud mitmeid sidusrühmi hõlmava võrdlusvahendeid käsitleva dialoogi käigus³⁸.

Tarbijatele suurema otsustusõiguse andmiseks ning konkurentsi-, tarbijakaitse- ja andmekaitse põhimõtete kaitsmiseks **edendab komisjon koostalitlusvõime meetmeid, sh eID koostalitlusvõimet puudutavate põhimõtete ja suuniste andmise teel hiljemalt 2017. aastaks. Eesmärk on julgustada veebiplatvorme tunnustama muid eID vahendeid** – eriti neid, millest on teatatud eIDASE määruse³⁹ kohaselt –, mis pakuvad samasugust kinnitust nagu nende enda omad.

Kõikide sidusrühmadega peetava pideva dialoogi kontekstis **ergutab komisjon sektorit suurendama vabatahtlikke jõupingutusi**, mida komisjon aitab kujundada, usaldust vähendava tegevuse ärahoidmiseks, eriti – kuid mitte ainult – võltsitud või eksitavate veebiarvustustega tegelemiseks.

- Õiglase ja innovatsioonisõbraliku ärikeskkonna kindlustamine

Üheksa kümnest avalikule konsultatsioonile vastajast leidsid, et ettevõtetevahelisi (B2B) suhteid platvormide ja teenusepakkujate vahel annab veel parandada. Nad tõid esile

³⁷ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

³⁸ Vt KOM(2011) 942 (lõplik).

³⁹ 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul.

väidetavalt problemaatilised näited lepingupunktidest ja tavadest, mis hõlmavad suurt hulka sektoreid⁴⁰.

Nende B2B suhete suhtes rahulolematutest vastajatest üle 80 % leidsid, et turudünaamika ei lahenda probleemi ning on vaja nii reguleerivaid kui ka mittereguleerivaid meetmeid.

Paljud vastajad leidsid, et platvormide loodud kaebuste esitamise sisemehhanismid ei ole tõhusad ja tasuvad veebiplatvormide ja nende teenusepakkujate vahel tekkinud probleemide lahendamiseks.

Kuna veebiplatvormid mängivad üha suuremat rolli majanduses, võivad veebiplatvormidele juurdepääsutingimused olla oluline tegur nii veebis kui ka väljaspool seda toimivatele ettevõtetele. VKEdele ja mikroettevõtjatele on teatud veebiplatvormid olulised, mõnikord peamised kohad teatud turgudele sisenemiseks ja andmetele juurdepääsuks. Mis neisse puutub, siis veebiplatvormide põhihuviks on jätkusuutlikud ja positiivsed suhted oma ärikasutajatega, kellele nad väärtuse loomise eesmärgil loodavad.

Avalik konsultatsioon tõi välja teatud sidusrühmade väljendatud mure veebiplatvormide ebaausate kauplemistavade pärast. Kõige levinumad väidetavad probleemid olid järgmised:

1. platvormid kehtestavad ebaõiglasi tingimusi, eriti olulistele kasutaja- ja andmebaasidele juurdepääsuks;
2. platvormid keelavad juurdepääsu turule või muudavad ühepoolset turule, kaasa arvatud olulistele äriandmetele juurdepääsu tingimusi;
3. kaksikroll, mida platvormid mängivad siis, kui nad hõlbustavad turule juurdepääsu ja konkureerivad samal ajal teenusepakkujatega, mis võib viia selleni, et platvormid reklaamivad ebaausalt oma teenuseid nimetatud teenusepakkujate kahjuks;
4. ebaõiglased pariteedi punktid, mis avaldavad kahjulikku mõju tarbijale, ning
5. läbipaistvuse puudumine – eriti platvormi tariifide, andmekasutuse ja otsingutulemuste puhul –, millega võib kaasneda teenusepakkujate äritegevuse kahjustamine.

Märkimisväärne hulk avalikule konsultatsioonile vastanud ärikasutajaid tõid esile nende väidetavate ebaausate kauplemistavade võimalikult negatiivsed tagajärjed ja leidsid, et vaja läheb täiendavaid meetmeid – nii reguleerivaid kui ka mittereguleerivaid meetmeid⁴¹.

Konsultatsiooni käigus ilmnis ka potentsiaalne vajadus uurida andmete omandiõiguse ning nende kasutamise ja neile juurdepääsuga seotud küsimusi. See on vajalik sobivamate ja tasakaalustatumate lepinguliste suhete tagamiseks teenusepakkujate ja ärikasutajate vahel, mis on oluline investeeringute stimuleerimiseks.

Konkurentsi- ja siseturupoliitikat tuleks vaadelda täiendava poliitikana, millel on oluline roll digitaalse ühtse turu tõhusal toimimisel seoses veebiplatvormidega.

Konkurentsiõigus tegeleb turuosaliste vaheliste konkurentsiküsimustega, luues seeläbi tarbijatele rohkem madalamate hindadega valikuvõimalusi ja suurendades innovatsioonivõimalusi. ELi konkurentsipoliitika põhineb püsivatel põhimõtetel, kuid selle

⁴⁰ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

⁴¹ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

vahendid on paindlikud ja neid saab tõhusalt kohaldada erinevate turgude, kaasa arvatud veebiplatvormide spetsiifika suhtes.

Lisaks konkurentsipoliitika kohaldamisele tõstatub küsimus, kas ettevõtetevaheliste suhete õigluse tagamiseks tuleks võtta ELi tasandil meetmed. Praeguses etapis on vaja rohkem teavet platvormide ja nende teenusepakkujate või partnerite vaheliste suhete kohta, et hinnata ja kindlaks teha nende probleemide olemus ja ulatus, mis võiks nende teenusepakkujate äritegevust kahjustada, eriti kohtades, kus see võib avaldada negatiivset mõju innovatsioonile. Kui VKEde kõigi ökosüsteemide ärimudelid sõltuvad juurdepääsust väikesele arvule veebiplatvormidele või kui platvormidel on juurdepääs enneolematu suurusega andmestikele, võidakse tekitada uusi ebavõrdsusi. Sellistes olukordades võivad mõned platvormide teenusepakkujad puutuda liiga palju kokku võimalike ebaausate kauplemistavadega – isegi platvormi kindlaskujunenud turgu valitseva seisundi puudumise korral.

Komisjon hangib sihipäraselt teavet⁴² B2B tavade kohta veebiplatvormide keskkonnas. Ta uurib lähemalt avalikus konsultatsioonis tõstatatud probleeme ning võimalikke õiguskaitsevahendeid lisaks konkurentsioiguse kohaldamisele, nt (vabatahtlikud) vaidluste lahendamise mehhanismid, läbipaistvus ja paremad teavitusemeetmed või suunised. Eelkõige teeb komisjon tihedat koostööd sidusrühmade ja avaliku sektori asutustega. **Komisjon teeb 2017. aasta kevadeks otsuse selle kohta, kas on vaja täiendavaid meetmeid ELi tasandil.**

iv) Turgude avatuna ja mittediskrimineerivana hoidmine andmepõhise edendamiseks

Enamik kõikidest avalikule konsultatsioonile vastajatest tunnistasid vajadust tugevdada veebiplatvormide võimet tegeleda andmete vahetamisega⁴³. Mitmed ettevõtted ja eraisikud tõstatasid probleemina veebiplatvormide rakendusliideste (API) konstrueerimise või nende juurdepääsu tingimuste muutmise.

Toimival digitaalselt ühtsel turul on kasulik, kui kasutajad saavad võimalikult lihtsalt platvorme vahetada. Kasutajate otsus jääda veebiplatvormile ja jagada oma andmeid peaks olema pakutava teenuse kvaliteediga seotud vaba valik ja see ei peaks olema tingitud teisele platvormile ülemineku, sealhulgas oma andmete edastamise takistustest. Selle seisukoha tegi Euroopa Ülemkogu selgelt teatavaks oma 2013. aasta oktoobri järeldustes⁴⁴ ning seda toetati kindlalt avalikus konsultatsioonis. Avalikule konsultatsioonile vastajad pakkusid muu hulgas välja ühiste andmete edastamise standardite väljatöötamise ning väljendasid toetust töötlemata isikuandmete ja mitte isikustatud andmete üldisele ülekantavusele ja edastatavusele. Ärikasutajate puhul peetakse seda oluliseks, sest nad salvestavad ja töötlevad klientide ja töötajate isikuandmeid, kuid nad tegelevad ka suure hulga mitte isikustatud andmetega, mis on toimepidevuse seisukohast olulised.

⁴² See hõlmab sidusrühmade seminare, eksperdirühmade kohtumisi, küsitlusi ja uuringuid.

⁴³ Vt kokkuvõttev aruanne veebiplatvorme käsitleva avaliku konsultatsiooni kohta.

⁴⁴ „On ka vajadus tegeleda erinevatelt platvormidelt inimese „digitaalsele elule“ juurdepääsemisel tekkivate kitsaskohtadega, mis püsivad koostalitlusvõime puudumise või sisu ja andmete ülekantavuse puudumise tõttu. See takistab digitaalteenuste kasutamist ja konkurentsi. Seetõttu tuleb kehtestada avatud ja mittediskrimineeriv raamistik sellise koostalitlusvõime ja ülekantavuse tagamiseks ilma digitaalsfääri kiiret arengut pidurdamata ja vältides tarbetut halduskoormust, eriti VKEde puhul.”

Avaliku sektori asutuste seisukohast on oluline vahetamise kulude kergendamine ja vähendamine. Andmete ülekantavus, standardite väljatöötamine ja koostalitlusvõime – kaasa arvatud avatud API-põhiste ökosüsteemide kaudu – on andmete vaba liikumise peamised võimaldajad digitaalsel ühtsel turul. Üldiselt saavad APId võimaldada väiksematel ettevõtetel kasutada või korduskasutada äriandmeid. Sellega seoses aitab hästi toimiv juurdepääs äriandmetele kasutajasõbraliku ja hästi konstrueeritud APIde kaudu luua ja laiendada ökosüsteemi uute ja uudsete toodetega, kasutades juba kogutud andmeid, mis on mõnikord kasutamata jäetud⁴⁵.

Peamised veebiplatvormid ja vahendusteenused, nt rakenduste poed ja e-pood, võivad esineda suletud ökosüsteemide kujul. Selleks on mitu põhjust, sealhulgas kvaliteedikontroll, vastutuse ja turvalisuse küsimused. Suletud platvormide ökosüsteemidega võib kaasna tõhusus, kaasa arvatud suurem platvormidevaheline konkurents, kuid neil võib olla ka ebasoodne mõju⁴⁶. Kui platvormide innovatsiooni toetamiseks kasutatakse avaliku sektori raha, tuleks üldiselt eelistada avatud platvormide mudeleid. Siia alla kuuluvad ELi investeringud innovatsiooni sellistes uutes valdkondades nagu virtuaalreaalsus, nutikad linnad või asjade internet ja üldisemalt jätkusuutlikule tuleviku internetile aluse panemine. Avatud platvormide ökosüsteemid võivad pakkuda olulisi eeliseid vahetamise kulude kokkuhoiu ja turu tõhususe valdkonnas. Komisjoni toetus selle tagamiseks, et **digitaal tehnoloogia edasiarendused jäävad avatuks**, on seega eriti asjakohane.

2016. aasta lõpuks kavandatud andmete vaba liikumise algatuse raames hindab komisjon tõhusate lähenemisviiside valikuvõimalusi, kaasa arvatud tehnilisi standardeid, et hõlbustada andmete vahetust ja ülekantavust erinevate veebiplatvormide ja pilvandmetööstusteenuste vahel nii äri- kui ka erakasutajate jaoks.

Selles kontekstis uurib komisjon ka ELi ühtse andmeturu võimalikke tõkkeid, mis võivad tuleneda õiguskindlusetusest seoses andmete omandiõiguse ja kasutatavuse — või neile juurdepääsuga, kaasa arvatud rakendusliidestega seotud küsimustest.

⁴⁵ See kehtib eriti platvormide puhul asjade interneti valdkonnas, nagu on selgitatud talituste töödokumendis „*Advancing the Internet of Things in Europe*”, SWD(2016) 110/2.

⁴⁶ Nagu näiteks juba märkis Saksamaa Monopolkommission oma aruandes „Competition policy: The challenge of digital markets”, 2015, lõige 243.

6. KOKKUVÕTE

Käesolevas teatises tõi komisjon välja oma üldhinnangu veebiplatvormide kohta digitaalse ühtse turu strateegia osana.

Veebiplatvormidel on tähtis roll digitaalsel ühtsel turul toimivas innovatsioonis ja majanduskasvus. Need on põhjalikult muutnud juurdepääsu teabele ja muutnud paljud turud tõhusamaks, viies teenuste ja kaupade ostjad ja müüjad paremini kokku. Kuigi on olemas mõned veebiplatvormid, mille kasutajanimbrid üle kogu maailma on ajaloolised ja mis laienevad pidevalt uutesse majandusvaldkondadesse, on endiselt palju võimalusi ka konkureerivate Euroopa platvormide tekkeks. Neis valdkondades innovatsiooni tõhus stimuleerimine ning samal ajal tarbijate ja teiste kasutajate õigustatud huvide piisav kaitsmine on ehk kõige olulisem väljakutse, millega EL praegu silmitsi seisab seoses oma tulevase konkurentsivõime kindlustamisega maailmas.

Käesoleva hindamise käigus tuvastati ka mitu valdkonda, kus tuleb avalikke või erahuve hoolikalt hinnata ning kus tuleks tagada parem vastavus ELi regulatiivsetele standarditele.

Sellega seoses rõhutatakse käesolevas teatises vajadust võtta vastu poliitika ja reguleerimispõhimõtted, mis reageerivad vahetult probleemidele, on paindlikud ja tulevikukindlad.

Asjakohastel juhtudel võivad enese- ja kaasreguleerimine saavutada sageli paremaid tulemusi, võimaldades välja arendada tugevate platvormide ökosüsteeme Euroopas, ning need võivad täiendada või tugevdada kehtivaid õigusakte, mis juba reguleerivad veebiplatvormide teatud tegevusi.

Hindamisel tuvastatud probleemidega tegelemisel on oluline see, et sektor järgib kehtivat ELi õigust ja et oma kasutajate usalduse säilitamiseks võetavad vabatahtlikud meetmed on tõhusad.

Selleks et täita lubadust tagada digitaalmajandus kõigile, kutsub komisjon kõiki asjaomaseid avaliku sektori asutusi ja huvitatud isikuid, eriti liikmesriike ja Euroopa Parlamenti, üles toetama seda lähenemisviisi, et EL võtaks täielikult omaks selle digitaalse tuleviku, säilitades samal ajal ühised väärtused.